

تندیس همت

◀ سی‌اوش ساعدپناه یکی از معلمان استان کردستان است. اول شهریورماه ۱۳۵۴ در شهرستان سنندج به دنیا آمده و در حال حاضر ۲۴ سال سابقه تدریس دارد. ساعدپناه جزو معدود معلمانی است که با زبان فیلم و سینما آشنایی دارد و در کنار حرفه معلمی، به کار فیلم‌سازی نیز مشغول است. از جمله فیلم‌های او می‌توان به این آثار اشاره کرد: نار (۱۳۸۰)، خانه خاموش (۱۳۸۰)، عبور از مرز توهم (۱۳۹۴)، آخرین ایستگاه قطار (۱۳۹۵)، مجموعه پل‌های تاریخی ایران (بخش از شبکه‌های سراسری ایران، ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۷)، مجموعه سردرهای تاریخی تهران (بخش از شبکه تهران، ۱۳۹۸)، فیلم بابر دوو (۱۳۹۸)، مرثیه کودکی (۱۳۹۷)، انیمیشن سرزمین سبز (۱۳۹۷) و چند نمونه نمانگ. ساعدپناه در حال حاضر مشغول ساخت فیلم کوتاه «ثانیه‌های بی‌رمق» برای نهضت سوادآموزی ایران با موضوع بی‌سوادی است. فیلم کوتاه بابر دوو در بخش فرهنگیان فیلم‌ساز چهل و نهمین جشنواره بین‌المللی فیلم رشد توانسته است تندیس زرین کسب کند. از این رو مصاحبه‌ای با ساعدپناه انجام داده‌ایم که در ادامه می‌آید.

آموزش می‌داد. در نتیجه با همکاری چند تا از هم‌کلاسی‌هایم یک انیمیشن سی ثانیه‌ای با تکنیک «پی‌پر» یا کاغذی تحویل آقای سماکار دادیم. این کار زمینه‌ای در من ایجاد کرد که راهم را پیدا کنم و کم‌کم در رشته انیمیشن فعالیت و پشتکارم را آغاز کنم.

در رشته گرافیک دانشگاه شهید رجایی تهران قبول شدم. در سال ۱۳۸۰، در رشته ارشد گرافیک در دانشگاه تهران مشغول تحصیل شدم. یکی از درس‌های ما به انیمیشن‌سازی مربوط می‌شد. استاد مرحوم سماکار، تکنیک‌های انیمیشن‌سازی را به ما

◀ از چه دوره‌ای به فیلم‌سازی علاقه‌مند شدید و چطور این مسیر را پیمودید؟

از دوره دبیرستان کم‌کم به سینما علاقه‌مند شدم، اما به علت نبود درس هنر در سنندج، ناچار شدم رشته تجربی بخوانم. سپس در سال ۱۳۷۶

در همین راه، بعد از تدریس در انجمن سینمای جوانان ایران، دفتر سنندج، در درس «مبانی عناصر بصری»، کم‌کم بعد از دیدن دوستان زیاد و آشنایی با انواع دوربین‌های فیلم‌برداری و عکاسی، اولین فیلم کوتاه‌ام را به عنوان «نار» در روستای «مارنج» ساختم. از سال ۱۳۸۱ کم‌کم مطالعاتم را در زمینه فیلم‌نامه با تحقیق و پژوهش و خواندن آثار بزرگان ایران شروع کردم. به همین شکل کم‌کم در کنار معلمی و تدریس، عشق و علاقه‌ام به فیلم‌سازی بیشتر و بیشتر شد.

← آیا در این خصوص آموزش تخصصی هم دیده‌اید؟

نه، من آموزش خاصی ندیده‌ام. چون رشته خودم گرافیک و ارتباط تصویری بوده، اصول و مبانی بصری و عکاسی را که پایه و اصول فیلم‌برداری و مبانی هنر است، در این رشته یاد گرفتم. به همین دلیل بود که کمی زودتر از دوستانم، با مطالعه فیلم‌نامه و اصول فیلم‌سازی، کارم را شروع کردم و در مدت بسیار کمی هم توانستم چند فیلم کوتاه بسازم.

← در مدرسه چه درس‌هایی را برای دانش‌آموزان تدریس می‌کنید؟

در دوره پیش‌دانشگاهی هنر و در حال حاضر برای پایه‌های دوم و سوم رشته‌های گرافیک، انیمیشن، سینما و رشته چاپ و معماری را تدریس می‌کنم.

← برای ساخت فیلم‌هایتان حامیانی داشته‌اید؟ توضیح دهید؟

متأسفانه حامی خاصی نداشته‌ام. تازه فیلم‌هایی که برای سازمان‌های مختلف ساختم هم با اصرار و ارائه طرح از طرف خودم، با توجه به بودجه کم و بعد از تولید، مجبور شدم از پول روی پروژه بگذارم تا فیلم را تحویل بدهم. متأسفانه در تعدادی از اداره‌ها، مسئولان امور فرهنگی سواد کافی و تجربه‌ای در زمینه رسانه‌های دیداری و شنیداری ندارند و فقط با توجه به اندیشه‌ها و تجربه‌های خودشان برخورد می‌کنند و این ارائه نشدن بودجه کافی برای تولید آثار فاخر و زیبا لطمه‌های فرهنگی زیادی را

باعث شده است. امیدوارم روزی شاهد این باشیم که مسئولان فرهنگی، در هر سمتی که هستند، حداقل تحصیل کرده باشند.

← آیا فیلم‌هایتان را در کلاس برای دانش‌آموزان خودتان هم پخش کرده‌اید؟ چه واکنشی داشته‌اند؟

بله. من اکثر فیلم‌هایم را برای دانش‌آموزانم پخش می‌کنم. حتی پشت صحنه فیلم را تک به تک برای آن‌ها پخش می‌کنم تا بدانند هر فیلم نه به راحتی، بلکه با زحمت بسیار ساخته می‌شود. البته این کار باعث علاقه‌مندی و تجربه بسیاری برای این دانش‌آموزان شده است. در حال حاضر خیلی از آن‌ها با راهنمایی من افتخارات زیادی در کشور برای جشنواره‌های دانش‌آموزی ایران کسب کرده‌اند. این باعث شده است خیلی از آن‌ها در صحنه‌های فیلم‌های من تجربه کسب کنند و به فیلم‌سازی علاقه‌مند شوند.

← کدام یک از فیلم‌هایتان جایزه گرفته‌اند؟ در چه سال‌هایی و کدام جشنواره؟

اولین جایزه‌ام را برای فیلم کوتاه خانه خاموش در بخش بهترین فیلم کوتاه غرب کشور در لرستان گرفتم. بعد از آثار مستند برای شبکه‌های سراسری، اولین فیلم کوتاه‌ام به نام «عبور از مرز توهّم» توانست در سال ۱۳۹۶ دیپلم افتخار و جایزه بهترین فیلم نامه را از جشنواره فیلم کوتاه تهران دریافت کند. بعد هم همین فیلم در چهار و هفتمین جشنواره بین‌المللی فیلم کوتاه رشد، تندیس زرین و دیپلم افتخار بهترین فیلم فرهنگیان در ایران را گرفت. فیلم عبور از مرز توهّم توانست جایزه بهترین فیلم از جشنواره ریبل مندید آمریکا^۱ و جایزه بهترین کارگردانی را از جشنواره فورت مایرز آمریکا^۲ کسب کند. بعد هم فیلم بابر دوو را ساختم.

← بابر دوو به چه معنایی است؟ بابر دوو یعنی زندگی بر باد رفته.

← خب این فیلم چه موفقیت‌هایی را کسب کرده است؟

در سال ۱۳۹۸ در چهل و نهمین جشنواره بین‌المللی فیلم رشد توانستم با این فیلم جایزه بهترین فیلم و تندیس زرین را در بخش فرهنگیان جهان کسب کنم. در حال حاضر این فیلم در چند جشنواره خارجی از جمله فیلم کوتاه لندن، در حال رقابت با فیلم‌های خارجی است.

← چگونه شد که فیلم بابر دوو را ساختید؟

مشغول ساخت فیلم عبور از مرز توهّم در یکی از کوچه‌های قدیمی شهر سنندج بودم که ناگهان یک پیرزن با مقداری وسایل سنگین از کنارم رد شد. وسایلم را گرفتم و تا دم در منزلش بردم. راهش انتهای کوچه بود و این باعث آشنایی من و او شد. کمی با او صحبت کردم و از گذشته‌اش پرسیدم. او با محبت، داستانی تلخ از دوران بچگی خود را برای من بازگو کرد؛ حکایتی تلخ از تنهایی و زندگی تلخ که تا الان با آن درگیر است. بعد از ساخت فیلم عبور از مرز توهّم، طرح فیلم‌نامه بابر دوو را با کمی تغییر از حکایت پیرزن نوشتم و در سال ۹۸ آن را تولید کردم.

← به نظرت مخاطب اصلی این فیلم چه کسانی هستند؟

فیلم بابر دوو برای گروه سنی جوانان و بزرگسالان مناسب است. زیرا بیشترین مخاطب سنی که می‌تواند با این فیلم ارتباط برقرار کند، معلمان و اولیای دانش‌آموزان‌اند که می‌توانند برای جلوگیری از آسیب‌های اجتماعی و ازدواج زودهنگام دختران دانش‌آموز، این فیلم را ببینند و زمینه‌های مقابله با آسیب را به دانش‌آموزان و بچه‌هایشان نشان دهند.

← انتظار داشتید این فیلم بتواند در بخش فرهنگیان بین‌الملل تندیس زرین دریافت کند؟

بعد از پذیرفتن فیلم در بخش جشنواره، خیلی خوشحال شدم، ولی

اتفاقی می‌افتد. او اشراف کامل دارد که چه آثاری در این زمینه بسازد.

← **نظر شما در خصوص فیلم‌های راه‌یافته به جشنواره فیلم رشد که با عنوان فیلم‌های علمی، آموزشی و تربیتی رشد در برخی مدارس کل کشور و به مدت یک هفته اکران می‌شوند، چیست؟ آیا به نظر شما این کار هم فایده دارد؟**

اتفاقاً چون بسیاری از فیلم‌های آموزشی و تربیتی در مدرسه‌ها تهیه و تولید می‌شوند، این مناسبت‌های مکانی و فضایی در بسیاری از این فیلم‌ها انگیزه‌ای در دانش‌آموزان ایجاد می‌کند که این فیلم‌ها را با دقت ببینند. ولی نظر من بیشتر بر این مناسبت که فیلم‌هایی با موضوع آسیب‌های اجتماعی، حتماً به صورت بخشنامه در اختیار معاونان پرورشی قرار گیرند تا آن‌ها نیز بتوانند در تمام مدرسه‌های ایران آن‌ها را نمایش دهند.

← **در حاضر پروژه جدیدی در دست تولید دارید؟**

بله. دو فیلم کوتاه به نام‌های «ثانی‌های بی‌رمق» که در مورد بی‌سوادی است و فیلم «دوچرخه» با موضوع آموزشی و تربیتی، در دست اقدام دارم. امیدوارم برای سال آینده به مرحله تولید برسند.

← **اگر صحبت خاصی دارید بفرمایید.**

حرف خاصی نیست. فقط ممنونم که به سراغ یک معلم فیلم‌ساز آمدید. امیدوارم این نقطه همکاری و ارتباط مجلات رشد و پیوندی که میان فیلم‌سازان فرهنگی و جامعه دانش‌آموزی برقرار می‌شود، ادامه داشته باشد. چون فرهنگیان زیادی هستند که در گوشه و کنار کشور، با کمترین امکانات، کارهای زیادی انجام می‌دهند، ولی خیلی گمنام و در حاشیه‌اند و توفعی هم ندارند. ■

پی‌نوشت‌ها

1. Arebel Minded Festival
2. Fort Myers film Festival

برهه کنونی و عصر ارتباطات اینترنتی، از وزارت آموزش و پرورش خواهشمندم برای تولید چنین آثاری به لحاظ مالی به فیلم‌سازانی مثل من کمک کنند. چون من برای پرداخت هزینه فیلم‌هایم اکثراً وام گرفتم و در حال حاضر مشغول پرداخت اقساط این وام‌ها هستم. چرا آموزش و پرورش از این فرصت‌ها، با نیروهای انسانی در اختیار، همکاری و بهره‌برداری نمی‌کند؟ این نبود ارتباط و به‌کارگیری باعث می‌شود ما نیز روز به روز دلسردتر شویم و به دنبال داستان‌هایی خارج از چارچوب آموزش و پرورش بگردیم.

← **از جشنواره‌هایی مثل فیلم رشد چه انتظاری دارید؟**

جشنواره رشد یکی از قدیمی‌ترین و معتبرترین جشنواره‌های فیلم کوتاه در ایران و جهان است. بنا بر این، من انتظار دارم جشنواره رشد هر سال در بخش فرهنگیان، برای هر بخش، مثل سایر بخش‌ها، دو جایزه در نظر بگیرد. مثلاً در بخش داستانی دو جایزه و در بخش انیمیشن دو جایزه و در بخش مستند دو جایزه. این کار باعث شرکت تعداد بیشتری از فیلم‌سازان فرهنگی می‌شود و انگیزه ساخت آثار برتر فرهنگی را فراهم می‌سازد. در آخر انتظار دارم حداقل برای بخش تندیس زرین، هزینه یک فیلم کوتاه آموزشی با بودجه جشنواره را برای فرهنگیان محترم در نظر بگیرند، زیرا فقط فرد فرهنگی است که می‌داند در محیط آموزشی چه

وقتی دیدم امسال فرهنگیان زیادی از نقاط جهان در این بخش شرکت کرده‌اند و رقابت سخت است، به‌خصوص داوران نیز اکثراً خارجی هستند، مقداری امیدم کمتر شد. حدس می‌زدم جایزه‌های دوم یا سوم را در این بخش کسب کنم، ولی وقتی در روزهای قبل از اتمام جشنواره نامزدهای این بخش را اعلام کردند، نود درصد حدس زدم تندیس زرین را کسب می‌کنم.

← **چه حسی پیدا کردید وقتی در مراسم اختتامیه برای دریافت تندیس زرین به روی سن رفتید؟**

دریافت تندیس زرین امسال از دست وزیر و داوران خارجی برای من خیلی ارزشمند بود. واقعا از ته دلم خوشحال بودم که مزد یک سال زحمتم را گرفتم. جشنواره امسال با جشنواره‌های قبلی تفاوت‌هایی داشت. از جمله اینکه از ملی به بین‌المللی تغییر پیدا کرده بود. همچنین، کیفیت تندیس‌ها و لوح‌ها بهتر شده بود. دوست دارم همین‌جا از برگزارکنندگان جشنواره، از صدر تا ذیل تشکر ویژه کنم.

← **شما به‌عنوان فیلم‌ساز فرهنگی از وزارت آموزش و پرورش چه انتظاری دارید؟**

با توجه به وجود داستان‌های آموزشی و فرهنگی زیاد در تمام رده‌های سنی دانش‌آموزی و امکان تولید آثاری، در زمینه آسیب‌های اجتماعی در تمام زمینه‌های تحصیلی و پرورشی در این